

KOD UCZNIĄ				

KONKURS POLONISTYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV–VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP WOJEWÓDZKI
4 marca 2026 r.

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 14 zadań, na rozwiązanie których masz 90 minut.
2. Pisz długopisem/piórem – dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Jeśli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz lub napisz inną odpowiedź.
6. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej WKK		

Tekst 1.

Harper Lee, *Zabić drozda* (fragment)

[...] Raz w tygodniu mieliśmy zajęcia o Bieżących Wydarzeniach. Każde dziecko miało wyciąć artykuł z gazety, poznać jego treść i pokrótce przedstawić klasie. [...]

Pomysł był głęboki i mądry, ale jak zawsze w Maycomb, nie rozwinął się należycie. Po pierwsze, niewiele z wiejskich dzieci miało dostęp do gazet, toteż cały ciężar głoszenia Bieżących Wydarzeń spoczywał na miastowych, co jeszcze bardziej upewniało przyjezdnych, że to nam poświęca się więcej uwagi. [...] Przede wszystkim jednak mało które dziecko w mojej klasie wiedziało, co to jest Bieżące Wydarzenie. [...]

Cecil Jacobs natomiast wiedział, o co chodzi. Gdy nadeszła jego kolej, wyszedł na środek klasy i zaczął tak: – stary Hitler...

– Adolf Hitler, Cecilu – poprawiła go panna Gates. – Niczyje nazwisko nie zaczyna się od słowa „stary”.

– Oczywiście, proszę pani – zgodził się Cecil. – stary Adolf Hitler naśladuje Ży...

– Prześladuje, Cecilu.

– Nie, panno Gates, tu jest napisane... A zresztą, stary Adolf Hitler gnębi Żydów, wsadza ich do więzień, zabiera im cały majątek i jeszcze nie pozwala im wyjechać z kraju, a do tego pierze mózgi słabe... [...]

Ktoś z głębi sali podniósł rękę.

– Jak on może to robić?

– Kto i co? – spytała cierpliwie panna Gates.

– No ten Hitler... jak on może tak sobie wsadzać tylu ludzi do więzienia? Przecież władza powinna go powstrzymać – rozwinął swą wypowiedź uczeń, który wcześniej podniósł rękę.

– Hitler jest władzą – odparła zwięźle panna Gates, a potem, korzystając z okazji zrealizowania programu „Dynamicznej Edukacji”, podeszła do tablicy i wielkimi literami napisała: DEMOKRACJA.

– Demokracja – przeczytała. – Czy ktoś zna jej definicję?

– My – odpowiedział ktoś.

Podniosłam rękę, bo przypomniałam sobie stary slogan z kampanii wyborczej, o którym mówił mi kiedyś Atticus.

– Jak sądzisz, Jean Louise, co to znaczy?

– „Równe prawa dla wszystkich, szczególnie przywileje – dla nikogo” – zacytowałam.

– Bardzo dobrze, Jean Louise, bardzo dobrze – powiedziała z uśmiechem panna Gates. Za słowem DEMOKRACJA dopisała TO MY. – A teraz proszę, cała klasa czyta: Demokracja to my.

Powtórzyliśmy, a panna Gates dodała:

– To jest właśnie różnica między Ameryką a Niemcami. My jesteśmy demokracją, a Niemcy dyktaturą. Dyk-ta-tu-rą – powtórzyła. – Tutaj prześladowanie kogokolwiek jest niedopuszczalne. Prześladowania są dziełem ludzi uprzedzonych. U-prze-dzo-nych – przesyłabizowała wyraźnie. – Nie ma na świecie porządniejszych ludzi niż Żydzi, a dlaczego Hitler jest innego zdania, to jest dla mnie zagadką. [...]

Coś tu nie tak, rozmyślałam, gdy reszta klasy biedziła się nad dodawaniem. Jeden maniak i miliony Niemców. Wydawało mi się, że to oni powinni zamknąć jego, a nie na odwrót. I coś jeszcze nie pasowało mi w tym wszystkim, ale o to musiałam już spytać ojca.

I tak zrobiłam. Usłyszałam jednak, że na to pytanie odpowiedzieć nie może, ponieważ odpowiedź nie jest mu znana.

– Ale dobrze jest nienawidzić Hitlera?

– Nie, niedobrze – odparł. – Nie jest dobrze nienawidzić kogokolwiek.
– Atticusie – powiedziałam – jeszcze jednej rzeczy nie rozumiem. Panna Gates mówiła, że Hitler robi okropne rzeczy, i nawet poczerwieniała przy tym na twarzy...

– Nie dziwi mnie to.

– Ale...

– Tak?

– Nic już, ojcze.

Oddaliłam się, bo nie byłam pewna, czy potrafię wyjaśnić Atticusowi, o co mi chodzi; czy umiem ubrać w słowa to, co jest tylko odczuciem.

Zastanawiałam się, czy Jem nie będzie znał odpowiedzi. Na sprawach szkolnych znał się lepiej niż Atticus. [...]

– Chciałam cię o coś zapytać.

– Pytaj. – Jem odłożył książkę i rozprostował nogi.

– Panna Gates jest całkiem miła, prawda?

– Pewnie – odparł Jem. – Lubilem ją, kiedy nas uczyła.

– I bardzo nienawidzi Hitlera...

– A co w tym złego?

– Widzisz, wczoraj długo nam opowiadała o tym, jak on źle traktuje Żydów. Jem, to niedobrze, kiedy ktoś kogoś prześladowa, prawda? Albo nawet jeśli ktoś źle o kimś myśli, prawda?

– No pewnie, że niedobrze, Skaucie. Co cię gryzie?

– Bo... Kiedy tamtej nocy wychodziliśmy z sali rozpraw, panna Gates... szła po schodach przed nami i rozmawiała z panną Stephanie Crawford. Słyszałam, jak mówiła, że już najwyższy czas, żeby ktoś dał im lekcję, bo za dużo sobie pozwalają i może jeszcze przyjdzie im do głowy, że mogą się z nami żenić. Jem, jak można tak bardzo nienawidzić Hitlera, a jednocześnie być tak niedobrym dla ludzi we własnym kraju...

Jem nagle się wściekł. Zeskoczył z łóżka, złapał mnie za kołnierz i potrząsnął mocno.

– Nigdy więcej nie chcę słyszeć o tej sali rozpraw! Nigdy, nigdy, słyszysz? Słyszysz?! Nie waż się więcej odezwać do mnie na ten temat choćby jednym słowem, zrozumiałaś? A teraz idź sobie!

Harper Lee, *Zabić drozda*, tłum. M. Szymański, Poznań 2014.

Zadanie 1. (0–1)	
-------------------------	--

Oceń poprawność podanych zdań dotyczących fragmentu powieści, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wszystkie dzieci w szkole czytały gazety.	P	F
2.	Dzieci z miasta częściej prezentowały Bieżące Wydarzenia na forum klasy.	P	F

Zadanie 2. (0–1)	
-------------------------	--

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź A.–D.

Wyrażenie *Bieżące Wydarzenia* można zastąpić słowem

- A. anonse.
- B. anegdoty.
- C. aforyzmy.
- D. aktualności.

Zadanie 3. (0–2)	
-------------------------	--

Odwołując się do podanego fragmentu definicji z Encyklopedii PWN, wyjaśnij, które znaczenie słowa *demokracja* jest najbliższe tego, w jakim na lekcji użyła go Jean Louise. Uzasadnij odpowiedź.

demokracja [gr. *dēmos* ‘lud’, *krátos* ‘władza’], dosłownie – *rządy ludu, ludowładztwo*.

Termin wprowadzony w starożytności prawdopodobnie przez greckich sofistów, upowszechniony przez Demokryta z Abdery, potem przez krytyków demokracji ateńskiej: Platona i Arystotelesa. Obecnie termin demokracja jest używany w czterech znaczeniach:

- 1) władza ludu, narodu, społeczeństwa;
- 2) forma ustroju politycznego państwa, w którym uznaje się wolę większości obywateli jako źródło władzy i przyznaje się im prawa i wolności polityczne gwarantujące sprawowanie tej władzy;
- 3) synonim samych praw i wolności politycznych, których podstawą jest równość obywateli wobec prawa oraz równość ich szans i możliwości;
- 4) ustrój społeczno-gospodarczy zapewniający powszechny równy udział obywateli we własności i zarządzaniu narodowym majątkiem produkcyjnym, dostęp do dóbr kultury, oświaty i ochrony zdrowia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–4)	
------------------	--

Jean Louise mówi: *nie byłam pewna, czy potrafię wyjaśnić Atticusowi, o co mi chodzi; czy umiem ubrać w słowa to, co jest tylko odczuciem*. Wyjaśnij, z czego wynikało zmieszanie dziewczynki w związku z postawą nauczycielki, panny Gates.

Uwaga! W zadaniu sprawdzana jest poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 2.

Ray Bradbury, 451 stopni Fahrenheita

Fragment 1.

Rozmowa Montaga z Beattym

– Pytasz, kiedy się to wszystko zaczęło, ta nasza praca, jak do tego doszło, gdzie, w jakim czasie? [...] Faktem jest, że nie rozwijaliśmy się właściwie, póki fotografia nie osiągnęła właściwego poziomu. Potem... film w początkach dwudziestego stulecia. Radio. Telewizja. Wszystko zaczęło przybierać skalę masową. [...]

– Ponieważ wszystko było masowe, stało się prostsze – mówił Beatty. – Niegdyś książki zwracały się do niewielu ludzi, rozproszonych tu i ówdzie. Mogły sobie pozwolić na odrębność. Świat był obszerny. Ale potem świat stał się pełen oczu, łokci i ust. Podwójny, potrójny, poczwórny wzrost zaludnienia. Filmy, audycje radiowe i czasopisma zniżyły się w pewnym sensie do poziomu jakiegoś normatywu na proszek puddingowy, rozumiesz mnie? [...] Wyobraź sobie, że wyświetlasz film. Człowiek dziewiętnastego stulecia ze swymi końmi, psami, powozami, powolnym tempem. Potem w dwudziestym stuleciu nastaw aparat na szybsze tempo. Książki się skraca. Streszczenia. Wybory. Sensacyjne dzienniki. Wszystko skondensowane w dowcipie, wszystko zmierza do błyskawicznego zakończenia. [...]

Streszczenia streszczeń, streszczenia streszczeń streszczeń. Polityka? Jedna szpalta, dwa zdania, tytuł! Nagle wszystko znika! [...] Czas nauki skrócono, programy zredukowano,

zarzucono filozofię, historię i języki, angielski i ortografię stopniowo lekceważono coraz bardziej, aż wreszcie prawie kompletnie zignorowano. [...] Po co uczyć się czegokolwiek poza naciskaniem guzików, przekręcaniem kontaktów, dociskaniem śrubek i nakrętek? [...]

Wszyscy musimy być podobni jeden do drugiego. Wszyscy nie rodzą się wolni i równi, jak *Konstytucja* powiada, lecz każdego trzeba uczynić równym. Każdy człowiek – wizerunkiem innego człowieka. Wtedy wszyscy są szczęśliwi, bo nie ma gór, by się przed nimi zginać ze strachem i porównywać się z nimi. Tak! Książka to naładowana broń w sąsiednim domu. Spal ją. Rozładuj broń. Rozbij mózg człowieka. Skąd wiadomo, kto mógłby się stać celem czytanej faceta?

Fragment 2.

Rozmowa Montaga z Faberem

[...] Wie pan, dlaczego książki jako takie są tak ważne? Ponieważ mają jakość. A co oznacza słowo jakość? Dla mnie oznacza tkankę. Ta książka ma pory. Ma rysy. Tę książkę można obserwować pod mikroskopem. W szkiełku ujrzy pan życie, płynące w nieskończonej obfitości. Im więcej porów, im więcej zanotowanych szczegółów życia na cal kwadratowy znajdzie pan na arkuszu papieru, tym bardziej jest pan „wykształcony”. W każdym razie taka jest moja definicja. Wymowne szczegóły. Świeże szczegóły. Dobrzy pisarze często chwytają życie. Średni przesuwiają po nim szybko ręką. Żli gwałcą je i zostawiają padlinę.

Widzi pan teraz, dlaczego niektórzy ludzie nienawidzą książek i boją się ich? Książki ukazują pory na twarzy życia. Wygodni ludzie chcą tylko woskowych księżycowych twarzy, bez porów, bez włosów, bez wyrazu. [...] Dobrze, a więc mamy pierwszy punkt, którego, jak powiedziałem, potrzebujemy. Jakość, tkanka informacji o życiu.

– A drugi punkt?

– Odpoczynek.

– Och, przecież mamy mnóstwo wolnego czasu.

– Wolnego czasu, owszem. Ale czy mamy czas na myślenie? Jeśli człowiek nie pędzi sto mil na godzinę w maszynie, gdzie nie może myśleć o niczym oprócz niebezpieczeństwa, to bawi się w jakąś grę albo siedzi w jakimś pokoju, gdzie nie może dyskutować z czterościnnym telewizorem, Dlaczego? Telewizor jest „realny”. Jest bezpośredni, ma wymiar. Mówi człowiekowi, co ma myśleć, i wbija to w niego. Musi mieć rację. Wydaje się, że ma rację zawsze. Popycha pana tak szybko do swych własnych konkluzji, że pana umysł nie ma czasu zaprotestować: „Co za nonsens!” [...]

– Dokąd my zmierzamy? Czy książki nam pomogą?

– Tylko wtedy, jeśli otrzymamy trzeci niezbędny czynnik. Czynnikiem pierwszym, jak powiedziałem, jest wysoka jakość wiedzy o życiu. Czynnikiem drugim: wolny czas, by ją przetrwać. A czynnik trzeci: to prawo postępowania w myśl tego, czego się nauczymy ze współdziałania dwóch pierwszych czynników. I nie bardzo sobie wyobrażam, żeby bardzo stary człowiek i rozgoryczony strażak mogli wiele zdziałać w tej sprawie...

Ray Bradbury, *451 stopni Farenheita*, tłum. Wojciech Szypuła, Warszawa 2018.

Zadanie 5. (0–1)	
-------------------------	--

Przeanalizuj wypowiedź Beatty’ego. Z poniższej listy wszystkie wybierz te sformułowania, które są zgodne z jego wizją kultury masowej.

Kultura masowa

- A. umożliwia wnikliwą refleksję.
- B. jest nastawiona na rozrywkę.
- C. opiera się na różnorodności poglądów.
- D. prowadziła do uproszczenia wiedzy.
- E. stworzyła warunki do rozkwitu literatury pięknej.

Zadanie 6. (0–2)	
-------------------------	--

Rozstrzygnij, które spośród podanych stwierdzeń 1.–6. są zgodne ze stanowiskami bohaterów powyższych fragmentów powieści *451 stopni Fahrenheita*. Zaznacz B, jeśli stwierdzenie zgodne jest z poglądami Beatty’ego, F – jeśli jest zgodne z poglądami Fabera, a nie zaznaczaj niczego w przypadku braku zgodności z ich poglądami.

Niektóre z odpowiedzi nie odnoszą się do poglądów żadnej z postaci.

	Stwierdzenie zgodne z poglądami:	Beatty’ego	Fabera
1.	Refleksyjne obcowanie z literaturą wystarczy, by rozwijać krytyczne myślenie.	B	F
2.	Książki powinny być wyeliminowane, bo są one nieestetyczne i nudne.	B	F
3.	Książki są zagrożeniem, bo różnicują ludzi, dlatego trzeba je usuwać, by społeczeństwo było jednolite i „szczęśliwe”.	B	F
4.	Książki zawierają złożoną wiedzę o życiu, a samodzielne myślenie pozwalają przemienić ją w sensowne działanie.	B	F
5.	Media masowe, w przeciwieństwie do książek, pomagają wszystkim ludziom zdobywać szybko rzetelne informacje.	B	F

Zadanie 7. (0–3)	
------------------	--

Rozstrzygnij, czy poglądy Beatty’ego i Fabera wyrażone w podanych fragmentach powieści można odnieść do współczesnych Ci zjawisk kultury. Uzasadnij swoje zdanie w oparciu o tekst i własne doświadczenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 3.

Martin Luther King, *Marzę, że któregoś dnia...*

Jestem szczęśliwy, że biorę z wami dzisiaj udział w wydarzeniu, które przejdzie do historii jako największa demonstracja na rzecz wolności w dziejach naszego narodu.

Przed stu laty wielki Amerykanin, w którego symbolicznym cieniu stoimy po dziś dzień, podpisał *Proklamację Emancypacji*¹. Ten akt wielkiej wagi był zwiastunem lepszego czasu, niósł światło nadziei milionom murzyńskich niewolników, cierpiących dotąd w ogniu nieprawości. Ten akt był jak świt, kończący długą noc niewoli. A jednak w sto lat później nadal nie jesteśmy wolni. W sto lat później życie amerykańskiego Murzyna nadal pętają okowy segregacji, kajdany dyskryminacji. [...]

Nie myślcie, że nie zdaję sobie sprawy, jak wiele wycierpieli niektórzy z was na drodze, która doprowadziła do tej chwili. [...] Niektórzy przybywają ze stanów, gdzie wasze starania o wolność spowodowały, że były w was burze prześladowań, szarpały wichry przemocy w mundurze policyjnym. [...] Wiecie już, że ten stan musi ulec zmianie. I zmieni się. Nie powinniśmy spocząć w ciemnej dolinie rozpacz. Zapewniam was o tym, przyjaciele, mimo że doświadczamy dziś trudności i doświadczać ich będziemy nadal. Nadal marzę; nadal śnię. To marzenie, ten sen zakorzenione są głęboko w „amerykańskim marzeniu”, że stanowią jego niezbywalną część.

Marzę o tym, że pewnego dnia ten naród powstanie i będzie żył w pełnej zgodzie z wiarą, która stoi u jego narodzin. Nadal wierzymy, że to, iż ludzie stworzeni są jako równi, nie wymaga dalszych dowodów, że pozostaje prawdą dla nas wszystkich.

Nadal marzę, nadal śnię.

Marzę o tym, że któregoś dnia u stóp czerwonych wzgórz Georgii synowie niewolników i synowie właścicieli niewolników będą potrafili zasiąść razem u stołu braterstwa.

Nadal marzę, nadal śnię.

Marzę o tym, że pewnego dnia nawet stan Missisipi, stan kipiący dziś żarem niesprawiedliwości, wrzący od żaru ucisku, przemieni się w oazę wolności i sprawiedliwości, i pokoju.

Nadal marzę, nadal śnię.

Marzę, że czworo moich małych dzieci pewnego dnia będzie żyło w społeczeństwie, w którym oceniane będą nie po kolorze swojej skóry, lecz po swym charakterze.

Dziś nadal marzę, nadal śnię!

Marzę, że któregoś dnia, na Południu, w Alabamie, którą dziś władają przepelnieni nienawiścią rasiści, której gubernator zabiera głos tylko po to, by użyć prawa weta lub anulować werdykty [korzystne dla Murzynów]; że w tej właśnie Alabamie murzyńskie dzieci, mali chłopcy i dziewczynki, będą mogły złapać się za ręce ze swymi białymi rówieśnikami jak siostry i bracia. Marzę o tym [już] dziś!

Marzę, że pewnego dnia każda dolina będzie rozbrzmiewać radością; że każde wzgórze i łańcuch górski staną się łagodne; rozpadliny zostaną zasypane, kręte ścieżki – wyprostowane, że objawi się chwała Pana i ujrzy ją wszelkie żywe stworzenie.

Taka jest nasza nadzieja. Taka jest nasza wiara, z którą wrócę na Południe. Dzięki tej wierze będziemy potrafili wyciosać z góry rozpacz kamień węgielny nadziei. Dzięki tej wierze będziemy potrafili przemieniać zgryzoty i dysonanse, którymi dziś pobrzmiwa nasz naród, w symfonię braterstwa. Za sprawą tej wiary będziemy potrafili wspólnie pracować, modlić się, walczyć, wspólnie iść do więzień, wspólnie zabierać głos w obronie wolności, wiedząc, że pewnego dnia staniemy się wolni. [...] Jeśli Amerykanie mają być największym z narodów – ta nadzieja musi się spełnić.

Niech zatem brzmi dzwon wolności.

Z wyniosłych szczytów New Hampshire.

Niech zabrzmie z dostojnych wzgórz stanu Nowy Jork.[...]

I nie tylko tam.

Niech zabrzmie ze Stone Mountain w Georgii.[...]

Niech zabrzmie dzwon! A gdy to się stanie, gdy pozwolimy rozbrzmiewać wolności, kiedy usłyszemy, jak brzmi z każdej kamienicy czynszowej i przysiółka, z każdego stanu i każdego miasta, okaże się, że możemy przyspieszyć nadejście tego dnia, gdy wszystkie dzieci Boga – ludzie biali i czarni, Żydzi i poganie, protestanci i katolicy – będą potrafili wziąć się za ręce i śpiewać słowa dawnego negro spirituals: „Wolni, wolni, nareszcie wolni. Dziękujemy Najwyższemu, nareszcie wolni”.

¹ Proklamacja Emancypacji - dekret prezydenta USA Abrahama Lincolna, wydany 1 stycznia 1863 roku, który ogłosił wolność niewolników na obszarach zbuntowanych Stanów Skonfederowanych podczas wojny secesyjnej.

Zadanie 8. (0–1)	
-------------------------	--

Po co Martin Luther King odwołuje się do „amerykańskiego marzenia” i ideałów założycielskich USA? Wybierz wszystkie poprawne odpowiedzi.

- A. Aby pokazać, że żądania ruchu praw obywatelskich wynikają bezpośrednio z zasad budujących państwo.
- B. Aby podkreślić, że walka o prawa obywatelskie powinna zostać odłożona na później, kiedy społeczeństwo będzie gotowe na zmiany.
- C. Aby przekonać, że domaganie się równości jest czymś radykalnym i sprzecznym z tradycją.
- D. Aby uniknąć w przemówieniu tematów ekonomicznych, uznając je za mniej przekonujące.
- E. Aby odwołać się do wspólnego systemu wartości słuchaczy.

Zadanie 9. (0–3)	
-------------------------	--

Wyjaśnij, jak w kontekście przemówienia rozumiesz poniższe metaforyczne sformułowania.

- 1) *ciemna dolina rozpacz* - .....
- 2) *dzwon wolności* - .....
- 3) *symfonia braterstwa* - .....

Zadanie 10. (0–2)	
--------------------------	--

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednich miejscach wymagane informacje na temat środków retorycznych użytych przez Martina Luthera Kinga.

Cytat	Nazwa środka retorycznego	Objaśnienie funkcji
<i>stan kipiący dziś żarem niesprawiedliwości, wrzący od żaru ucisku, przemieni się w oazę wolności i sprawiedliwości, i pokoju.</i>		
		ukazanie przełomowego charakteru <i>Proklamacji Emancypacji</i>
	powtórzenie	

Zadanie 11. (0–4)

Przeczytaj poniższy tekst.

Trójkąt retoryczny Arystotelesa - poznaj ten koncept!

Jednym z ponadczasowych konceptów filozoficznych jest stworzony przez Arystotelesa **trójkąt retoryczny**, który składa się z trzech elementów, czyli etosu, patosu i logosu, i wyjaśnia, jak skutecznie przekonywać słuchaczy.

Etos – autorytet mówcy. Etos odnosi się do wiarygodności i moralnego charakteru osoby, która przemawia. Kiedy mówca wykorzystuje etos, demonstruje swoje kompetencje, moralność i wiedzę, aby wpłynąć na publiczność i wzbudzić jej zaufanie.

Patos – odwołanie do emocji. Patos to sztuka angażowania emocji odbiorców. skuteczna argumentacja często wymaga nawiązania do uczuć, takich jak empatia, radość czy gniew, aby wzmocnić przekaz. Przykładem może być opowiadanie poruszających osobistych historii.

Logos – siła argumentów. Logos skupia się na logicznej stronie przekazu. To jasne, rzeczowe argumenty, które opierają się na faktach, danych i dowodach. skuteczne wykorzystanie logosu oznacza uporządkowaną prezentację informacji i wniosków, które przekonują odbiorcę swoją niepodważalną logiką.

Na podstawie: <https://praca.asistwork.pl/>

Który z elementów trójkąta retorycznego Arystotelesa twoim zdaniem odegrał największą rolę w przekonywaniu słuchaczy do racji Martina Luthera Kinga? Swoje stanowisko uzasadnij w oparciu o analizę wybranego przykładu z przemówienia. Uwaga! W zadaniu sprawdzana jest poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 4.

Jan Matejko, *Kazanie Skargi* (powiększenie fragmentu)

www.zamek-krolewski.pl

Zadanie 12. (0–2)	
--------------------------	--

Jakie elementy przedstawienia postaci mówcy w obrazie Jana Matejki *Kazanie Skargi* podkreślają retoryczną siłę jego wystąpienia? Wymień dwa elementy i wyjaśnij ich znaczenie.

Element 1: .....

.....

.....

.....

Element 2: .....

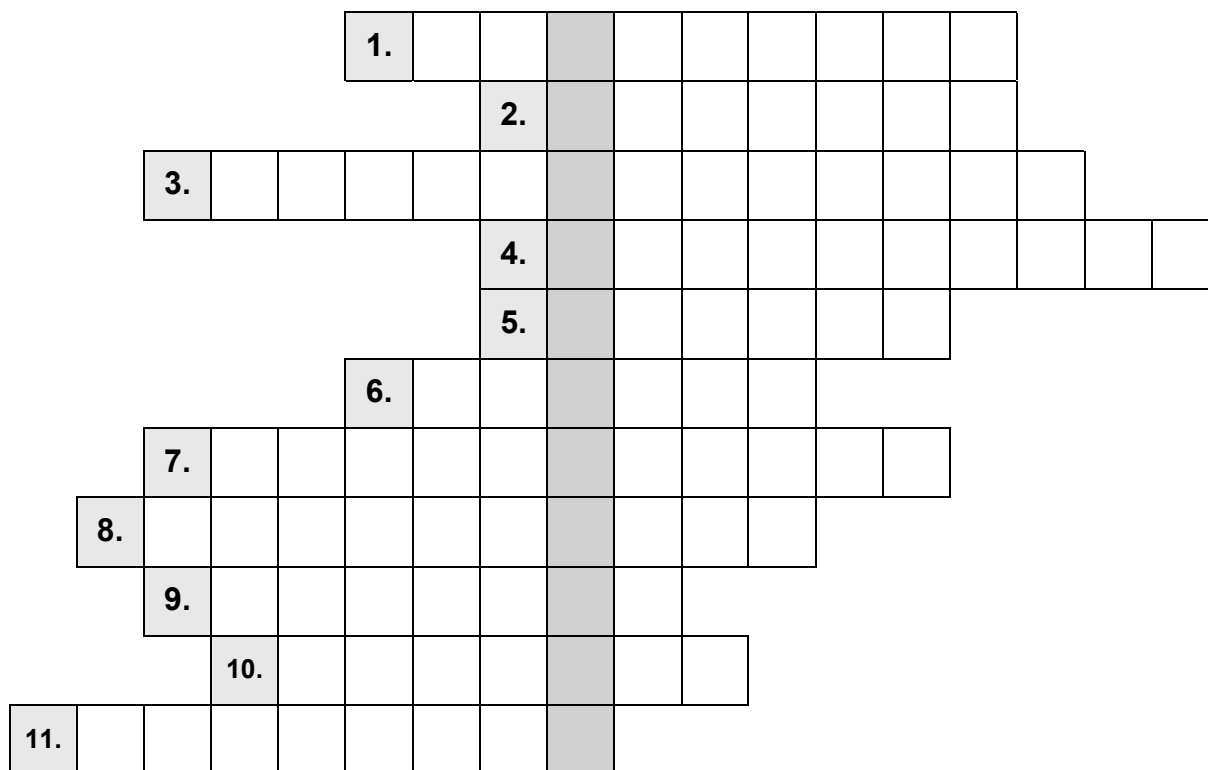
.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–4)

13.1. Uzupełnij krzyżówkę. Wszystkie hasła należą do rodziny wyrazu „mówić”. Litery na oznaczonych polach utworzą hasło główne (0–2).

1. Rzeczownik w rodzaju żeńskim oznaczający wstęp do książki lub tekstu, zwykle napisany przez autora lub redaktora.
2. Rzeczownik w rodzaju żeńskim oznaczający wymianę zdań między dwiema osobami lub większą ich (dialog).
3. Przymiotnik oznaczający cechę urządzenia, np. aparatu telefonicznego, wyposażonego w mikrofon i głośnik, które umożliwiają rozmowę lub wysłuchiwanie przekazu bez konieczności zbliżania ucha do urządzenia.
4. Czasownik dokonany w bezokoliczniku oznaczający: *nagle zamilknąć z powodu zdziwienia, wstrząsu lub zaskoczenia*.
5. Przymiotnik w rodzaju męskim oznaczający coś, co jest oparte na ustaleniu, niekoniecznie wynika z faktów obiektywnych, inaczej *konwencjonalny*.
6. Rzeczownik w rodzaju żeńskim oznaczający sposób artykulacji i brzmienie wyrazów (także znaczenie wypowiedzi).
7. Imiesłów przymiotnikowy czynny (funkcjonujący też jako rzeczownik) w rodzaju męskim oznaczający osobę składającą zlecenie na towar lub usługi.
8. Rzeczownik w rodzaju nijakim oznaczający fałszywe oskarżenie lub zniesławienie kogoś.
9. Imiesłów przymiotnikowy bierny (używany jako przymiotnik) w rodzaju męskim oznaczający coś, co jest wypowiedziane; przeciwieństwo *pisanego*.
10. Rzeczownik w rodzaju żeńskim oznaczający *podwyższone miejsce (ambonę) lub stanowisko, z którego wygłasza się przemówienia lub kazania*.
11. Przysłówek utworzony od przymiotnika oznaczający: *w sposób sugestywny, znaczący, przemawiający bez słów*.

HASŁO GŁÓWNE: _____

13.2. Wybierz z filmu pt. *Jak zostać królem* lub z powieści pt. *Dawca* Lois Lowry jednego bohatera, dla którego wartość wyrażona w haśle głównym krzyżówki była szczególnie ważna.

Uzasadnij swój wybór postaci przykładem z utworu (0–2).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–30)	
---------------------------	--

Jakie, twoim zdaniem, powinny być najważniejsze wartości dla współczesnych polityków? Napisz na ten temat przemówienie, w którym uargumentujesz swoje stanowisko.

Punktem wyjścia wypowiedzi uczynić interpretację *Pieśni XIV* z *Ksiąg wtórych* Jana Kochanowskiego. Odwołaj się również do dwóch innych tekstów kultury spośród lektury etapu wojewódzkiego konkursu.

Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

Jan Kochanowski, *Pieśń XIV*

Wy, którzy pospolitą rzeczą władacie,
A ludzką sprawiedliwość¹ w ręku trzymacie,
Wy, mówię, którym, ludzi paść poruczono²
I zwierzchności nad stadem bożym powierzono:

Miejcie to przed oczyma zawsze swojemi,
Żeście miejsce zasiedli boże na ziemi,
Z którego macie nie tak swe własne rzeczy
Jako wszytek ludzki mieć rodzaj na pieczy.

A wam więc nad mniejszymi zwierzchność jest dana,
Ale i sami macie nad sobą pana,
Któremu kiedykolwiek z spraw swych uczynić
Poczet macie³; trudnoż tam krzywemu wynić.

Brudnopis